

A voltes (de cargol fa temps) amb la formació del professorat

La revolució silenciosa sempre pendent

Francesc Imbernon

Ser docent avui és un repte important. Si els mestres no es plantegen encarar-s'hi, és possible que ningú ho faci, i menys encara l'Administració. El present text no vol oferir cap idea clau ni cap solució (perquè ja estan ofertes de fa temps per molta gent i no se'n fa gaire cas, excepte el que els va bé als que manen), sinó idees per reflexionar i pensar. Que cadascú n'agafi les que li vagin més bé.

▣ **PARAULES CLAU:** mestre, mestra, formació, sobreviure, imaginació, context, contacte, compromís.

Què és això de fer de mestre? Unes quantes idees clau més per fer de mestre tenint en compte la preocupació que tenim per formar-nos i els reptes de futur, perquè vés a saber què ens arribarà més endavant (que tampoc ho sabem).

La idea principal d'aquest article, escrit per celebrar els 40 anys d'una revista adreçada al professorat, és: **què vol dir ser mestre o mestra avui. I no dic pro-**

fessorat, ni docent, ni animador, ni productor, ni mediador, ni formador, ni ensenyant, sinó mestre o mestra, que és més.

Tots els informes internacionals diuen, diuen, diuen... que:

- > Els mestres i les mestres són importants i que el seu nivell marca la diferència en qualsevol societat.
- > La formació de magisteri és clau respecte a la qualitat de l'educació.

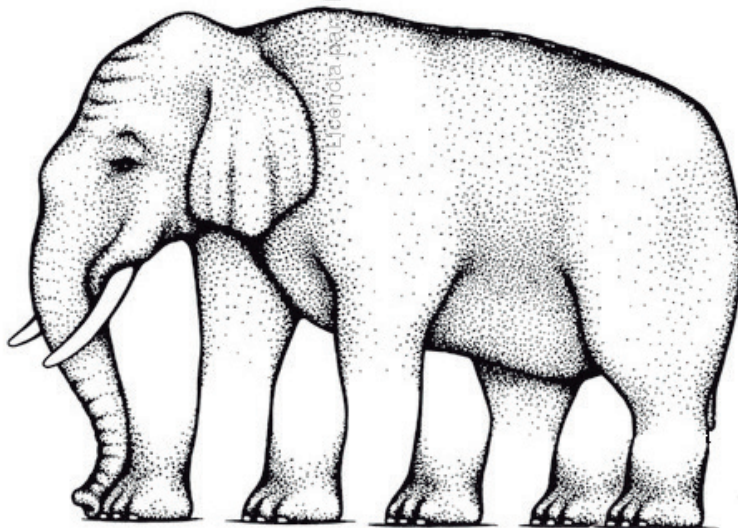

A FONTS...

Qui s'ho creu això, a part de nosaltres i els que redacten els informes als despatxos, que volen quedar sempre bé? Però, si ho diuen, deu ser veritat.

Que jo sàpiga, i segur que m'equivoco, un mestre és un professional del coneixement, i coincideixo amb tots els experts a afirmar que **fer de mestre, en primer lloc, és aprendre a viure en el canvi i la incertesa**. I tant que sí! Mireu, si no, la feina incerta de cada dia:

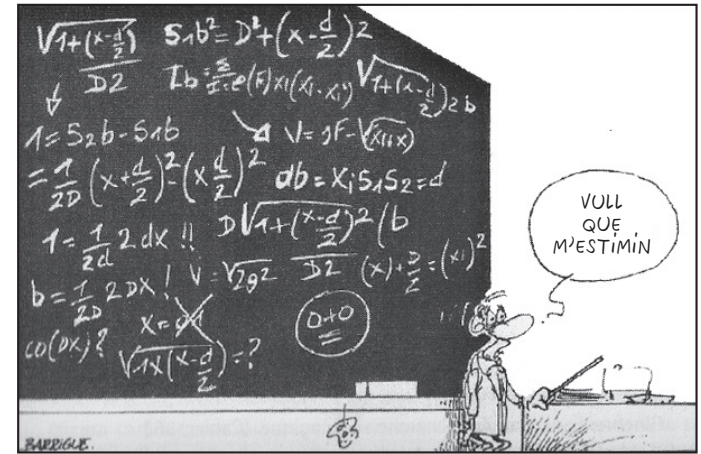
- > Fer mil i una reunions per aclarir als pares, a les mares i a l'alumnat que l'Administració no enviarà cap substitut immediatament quan, pel motiu que sigui, hi hagi alguna baixa de personal.
- > Anar de colònies o de viatge d'estudis treballant vint-i-quatre hores al dia de franc i sent responsable de tot el que passi.

- > Fer classe a diferents nivells, tenir dos-cents alumnes, conèixer-los a tots pels noms i cognoms, motivar-los i orientar-los.
- > Documentar-se; programar horaris; preparar el material; estar al cas de les novetats editorials; fer entrevistes a les famílies i, a la nit i als caps de setmana, corregir exàmens i exercicis, a més de preparar classes.
- > Voler-se formar en horari lectiu i haver-ho de fer durant les hores lliures i pagant.
- > Saber informàtica, psicologia, dibuix, manteniment d'edificis; aixecar actes; formalitzar llibres d'escolarietat; arreglar la fotocopidora; desembussar el vàter; omplir els papers de les adscripcions...

A més a més, normalment les mestres i els mestres no han d'esperar cap agraïment ni cap reconeixement per tota la feina duta a terme (fer de pare, de mare, de psicòleg, de vetllador, d'infermer, d'educador...). No val la pena que ens agraeixin la tasca realitzada, perquè per això ens paguen i, sobretot, per això tenim vacances... Moltes vacances!

D'això jo en dic *síndrome de l'elefant*. Ens apareixen més potes de les que en realitat tenim.

I el pitjor de tot és que ens hi acostumem. Forma part del que anomenen *carrera docent*, que, com que no existeix, la transformem d'aquesta manera.

Volem que ens estimin (els infants i les companyes i els companys, no pas l'Administració, perquè hi ha amors que maten, que redueixen drets, que amplien obligacions, que retallen, que donen subvencions als amics i coneguts...), i és possible que, al final, ens quedi l'afecte, cosa ben important. **Fem un esforç per l'afecte i no tant per la competició, la desídia, el desànim o la desgana.**

I perquè aquest discurs no sigui normal, no parli del que parla tothom, únicament voldríem comentar que cal que tinguem en compte el canvi de l'alumnat, de les famílies, de la comunitat (alguns en diuen *desintegració de les instàncies clàssi-*

ques de socialització, que ens fa tornar bojos); la diversitat present a les aules, i la tan esmentada tecnologia (que per a mi és passar del saber com i el *saber què al saber on*), perquè cal que ens demanem com podem passar de les distraccions d'un mòbil a les oportunitats d'aprenentatge que ofereix.

I si he de parlar de la formació permanent del professorat (deixo de banda la formació inicial, perquè hi ha molts experts que hi estan donant voltes de fa segles per esbrinar què cal fer-hi i com l'hem de canviar, un tema recurrent que és veritat que s'ha de millorar sempre), per mi, els aspectes importants que mostra són:

- > Desenvolupar més comunicació entre els professionals. Anar contra una cultura de predomini de la lògica del mèrit individual seguint un model de porta tancada. Lluitar contra la incomunicació. Parlar de tot.
- > Canviar les estructures organitzatives de participació a l'escola. **Que el professorat es cregui que és subjecte de formació i capaç de generar coneixement pedagògic sense tants experts.** Assumir consciència del seu paper en els processos de canvi. Menys normatives, que ja n'hi ha massa. Que ens deixin treballar!
- > Tractar la col·legialitat i les dinàmiques col·lectives. Partir de necessitats pràctiques, sentides del claustre, i actuar amb tranquil·litat. No diuen que s'ha de menjar lentament? Doncs lentament es canvia l'escola.

- > Formar-se a les escoles. Unir formació a projectes. Organitzar menys cursos i promoure més desenvolupament professional col·lectiu. Abordar situacions problemàtiques educatives en els contextos concrets des del professorat i amb el professorat.
- > Aprendre en emocions, en actituds, per actuar amb la comunitat, per lluitar contra l'exclusió social.
- > Reduir experts infal·libles. Hi ha encara molta formació que és excessivament transmissora i nocionista.

> I fer una carrera docent! Que ja comença a ser hora!

I posar-hi imaginació. Molta imaginació!

Ah! M'oblidava de dues coses.

- 1 Reconeixement i bon viure del mestre o de la mestra, perquè això ajuda a adquirir una formació de més qualitat i a desenvolupar millor la professió. Que ho apunti qui ho hagi d'apuntar.
- 2 Després de molt de temps de maltractaments, de menyspreus, d'intensificació de les tasques, de pressupost zero per a la formació, de demanar-nos que fem més feina amb menys personal... **Crec que necessitem treballar la identitat de ser mestre avui, i torno al principi com a idea clau. El repte és com cal actuar per aconseguir-ho.**

La meua pista per afrontar aquest repte seria la següent:

A partir del mestre o de la mestra es construeix la formació. El millor mestre d'un mestre és un altre mestre, i no tant el millor, sinó que, sovint, és l'únic possible. És el repte de les tres ces: **coneixement, compromís i contacte entre el saber i nosaltres. I una te de tolerància professional entre tots nosaltres per viure millor la nostra feina.**

Així estem i així anem cada dia a treballar. ■

Aquest article fou sol·licitat per GUIX. ELEMENTS D'ACCIÓ EDUCATIVA el mes de juliol de 2017 i acceptat el mes de novembre de 2017 per ser-hi publicat.

A FONTS...

10 idees clau i 10 reptes de futur

Qualitat educativa

HEM PARLAT DE:

- Qualitat educativa.
- Formació i desenvolupament del professorat.

AUTOR

Francesc Imbernon
Universitat de Barcelona
fimbernon@ub.edu